

Jak rodzic może zadbać o uczenie się dziecka bez obowiązkowych prac domowych?

Wiedza o tym, jak się uczymy, zaangażowanie rodziców, komunikacja i wsparcie między domem a szkołą są ważne dla sukcesu uczniów (Minke, 2017). Pojawia się u rodziców oczywiście obawa, czy wprowadzona rozporządzeniem dobrowolność wykonania pracy domowej nie osłabi zaangażowania ucznia w samodzielne uczenie się.

W tym miejscu chcemy podkreślić znaczenie rodziców we wspieraniu tego procesu w nowej sytuacji prawnej.

Dobrowolność wykonania pracy domowej nie powoduje, że tracą oni możliwość wspomagania dziecka w samorozwoju. Warto stale podkreślać w rozmowach z rodzicami, że różne formy prac i ćwiczeń po zajęciach lekcyjnych są formą kontynuacji nauki i stanowią ważny aspekt uczenia się samodzielności, odpowiedzialności i systematyczności.

Rolą rodzica jest wspieranie, motywowanie i stwarzanie odpowiednich warunków do tego, by dziecko podejmowało wysiłek wykonywania różnych zadań i ćwiczenia różnych umiejętności.

Efektywne zaangażowanie rodzica w proces edukacyjny powinno polegać raczej na kształtowaniu motywacji do nauki, tworzeniu odpowiedniego dla niej środowiska (materialnego, a także emocjonalnego) (Dolata i in., 2015, s. 106–108).

Istotne jest, by nauczyciel wskazał rodzicom rolę, jaką mogą odgrywać we wzmacnianiu motywacji ucznia, tak by chciał sięgać po dobrowolne zadania domowe.

PRZEDSTAWIENIE ZASAD

Rodzice na początku roku szkolnego są zapoznawani z wymaganiami edukacyjnymi i zasadami pracy w domu. Podstawa programowa kształcenia ogólnego zawiera zapisy dotyczące samokształcenia, a dobrze zaplanowana praca domowa jest sposobem na spełnienie tego wymagania.

KONTYNUACJA ZAJĘĆ

Celowo zaplanowana praca domowa nie musi obciążać rodzica ucznia, ponieważ jest kontynuacją zajęć lekcyjnych i umożliwia pogłębienie omawianych na lekcji zagadnień.

WSPARCIE EMOCJONALNE

Rodzice mogą motywować swoje dzieci do wykonywania pracy domowej, wyrażając wsparcie emocjonalne i zrozumienie dla trudności, z jakimi zdarza się mierzyć uczniom.

ZORGANIZOWANIE CZASU I PRZESTRZENI

Kluczowa jest pomoc rodziców w organizowaniu czasu i przestrzeni do wykonywania pracy domowej. Mogą oni wesprzeć dziecko w stworzeniu planu nauki i priorytetów, zapewnić mu miejsce do pracy oraz pomoc w organizacji niezbędnych materiałów i narzędzi. Jest to szczególnie istotne w przypadku uczniów zaczynających naukę w klasie IV.

PYTANIA NAPROWADZAJĄCE

Podczas wykonywania zadań mogą pojawić się trudności, warto wtedy zachęcić dziecko do samodzielności, naprowadzać je na trop rozwiązania przez zadawanie dodatkowych pytań.

ZACHĘCANIE

Istotne jest również, by rodzice zachęcali dzieci do samodzielnego myślenia i podejmowania wysiłku w wykonywaniu zadań. Pomoc w kształtowaniu tych umiejętności jest kluczowa dla rozwoju młodych ludzi.

WSPARCIE MERYTORYCZNE

Rodzice mogą też służyć radą w wyjaśnianiu trudnych zagadnień i udzielać wsparcia merytorycznego, gdy dziecko ma problemy z zadaniami domowymi.

MONITOROWANIE POSTĘPÓW

Rodzice mogą monitorować postępy swojego dziecka w uczeniu się, czuwając nad regularnym odrabianiem prac z należytą starannością. Mogą także śledzić, czy dziecko ma trudności z konkretnymi zagadnieniami i w razie potrzeby zgłaszać te problemy nauczycielowi.

BRAK PRESJI

Rodzice mogą również przekazywać swoim dzieciom wartości związane z nauką i edukacją przez swoje własne podejście do pracy domowej. Nieskuteczne dla motywacji wewnętrznej ucznia jest traktowanie pracy domowej przez rodziców jako kary czy „wypełniacza” czasu wolnego. Tylko pozytywne nastawienie obu stron może zwiększyć motywację do nauki, również w czasie pozaszkolnym.

Ważne jest znalezienie równowagi między udzielaniem wsparcia a zachęcaniem do samodzielności. Pozwoli to dzieciom rozwijać umiejętności niezbędne do skutecznego radzenia sobie z pracą domową i nauką oraz wzmocni ich samoocenę. Dlatego to po stronie rodzica jest ustalenie zasad, a następnie konsekwentne trzymanie się ich, gdy dziecko odrabia pracę domową.

Rola rodzica towarzyszącego, facylitatora jest bardziej cenna w procesie edukacyjnym niż rola osoby współodrabiającej zadania domowe. Istotne też, by rodzice mieli świadomość, że *wdrażanie do samodzielności nie polega na pozostawieniu dziecka samego z zadaniami*

domowymi. Jeśli tego rodzaju obowiązki są w sferze aktualnego rozwoju ucznia, to jest on w stanie i powinien im samodzielnie sprostać (Bednarska, 2020, s. 93).

Często przy wykonywaniu pracy domowej nie jest ważny efekt końcowy, ale wysiłek, który włożyło dziecko. Rodzic powinien doceniać ten trud także wówczas, gdy efekt według niego odbiega od ideału.

- W procesie uczenia się dziecka ważne jest rozwijanie umiejętności samodzielnego dochodzenia do wiedzy i radzenia sobie z problemami, a także dostrzeganie, jak z czasem przestajemy mieć luki w wiedzy. Rodzic, który nie pozwala dziecku popełniać błędów i uczyć się na własnych doświadczeniach, może ograniczać rozwój jego umiejętności.
- Także kiedy rodzic stawia zbyt duży nacisk na wyniki pracy domowej, dziecko może czuć się przeciążone i poddane nadmiernemu stresowi, co może prowadzić do problemów emocjonalnych i negatywnego nastawienia do nauki.
- Praca domowa, która nie jest obowiązkowa, nie podlega ocenie stopniem. Daje więc możliwość uzyskania informacji zwrotnych, nie będąc jednocześnie elementem różnicującym dzieci w klasie.

Bardzo ważne jest wsparcie emocjonalne dziecka oraz wyrażanie szczerego zainteresowania tym, czego ono się uczy. Rodzice mogą wzmocnić postawę naturalnej aktywności, organizując wspólne wyjścia do muzeum, kina, teatru, centrów edukacyjnych, wycieczki do parku czy lasu.